

УДК 004.4:37.091.32:81”36

ЯСАК Т.М.,

м. Київ, Україна

ТЕСТОВЕ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ 8–9 КЛАСІВ ІЗ СИНТАКСИСУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

У статті висвітлено особливості змісту й структури запропонованої авторської тестової електронної програми, її лінгводидактичні аспекти, вказано технологічність й надзвичайну інформативність комп’ютерного тестування у процесі здійснення контролю якості засвоєння навчального матеріалу.

Ключові слова: електронна програма, комп’ютерне тестування, тестові завдання, синтаксис української мови, тренувальний і контрольний режими тестової програми.

Постановка проблеми у загальному вигляді. З упровадженням у практику шкіл зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень учнів, результати якого зараховуються як державна підсумкова атестація та вступний іспит до вищих навчальних закладів, особливої актуальності набуває тестова форма контролю. Проблема ефективності застосування тестового контролю – предмет численних наукових досліджень [1; 3; 4; 7]. Як порівняно нова й сучасна освітня технологія тести активізують пізнавальну діяльність школярів, сприяють розвитку в них уміння концентруватися, робити правильний вибір, усувати неточності й неповноту у формулюванні певних тверджень. А найголовніше – саме за їхньою допомогою процес перевірки навчальних досягнень учнів (рівень знань з предмета, сформованість відповідних умінь і навичок) значно об’єктивується й забезпечується від суб’єктивної думки вчителя, тести забезпечують для кожного з учасників освітнього процесу реально рівні умови під час контролю результатів навчання. [7, 23].

Варто зазначити, що тестовий контроль із застосуванням комп’ютерної техніки є набагато ефективнішим порівняно з безмашинним варіантом, оскільки вчитель та учні мають можливість отримати негайний зворотний зв’язок щодо правильності виконання кожного завдання, проведення та перевірка результатів електронного тестування потребує невели-

ких часових ресурсів, усувається будь-який суб'єктивний вплив під час оцінювання. Відповідно дедалі збільшується інтерес вчителів-словесників до такого виду контролю навчальних досягнень учнів з рідної мови.

Проте у науково-методичній літературі питанню розроблення та застосування тестових комп'ютерних програм не приділяється значної уваги. Відтак постає потреба у створенні тестової електронної програми із синтаксису української мови та в обґрунтуванні методичних рекомендацій щодо проведення комп'ютерного тестування.

Мета цієї статті полягає у висвітленні особливостей змісту й структури запропонованої тестової електронної програми, її лінгводидактичних аспектів та методики застосування її у навчальному процесі.

Визначаючи мету, завдання та характер роботи стосовно розроблення педагогічного програмного засобу (ППЗ), ми керувалися такими педагогічними вимогами:

- відповідність змісту й структури ППЗ лінгводидактичним принципам;
- відповідність чинним навчальним програмам з української мови;
- можливість здійснення тренування, контролю і самоконтролю з негайним зворотним зв'язком;
- оцінювання роботи учнів із зазначенням помилок, надання потрібної довідкової інформації у разі помилкової відповіді;
- відповідність віковим індивідуально-психологічним особливостям учнів-користувачів;
- відповідність естетичним та ергономічним вимогам (структурність, оптимальна достатність, доступність і зручність у використанні).

Виклад основного матеріалу дослідження. Визначальною особливістю сучасного навчання з використанням ПК є самостійне формування й зміна дидактичного матеріалу учасниками навчального процесу. Таке навчання проходить під гаслом “орієнтуємось на того, кого навчаємо” [2, 118]. Звідси випливає, що постає потреба нової ідеології розроблення ППЗ – універсального програмного засобу, який дозволяє постійно оновлювати його зміст за рахунок створення і використання нових компонентів, підтримувати індивідуальну траєкторію навчання [5; 6]. ППЗ такого типу відкриває до-

ступ до самостійного створення власних навчально-тренувальних програм кожному вчителю-словеснику (без звернення до мов програмування).

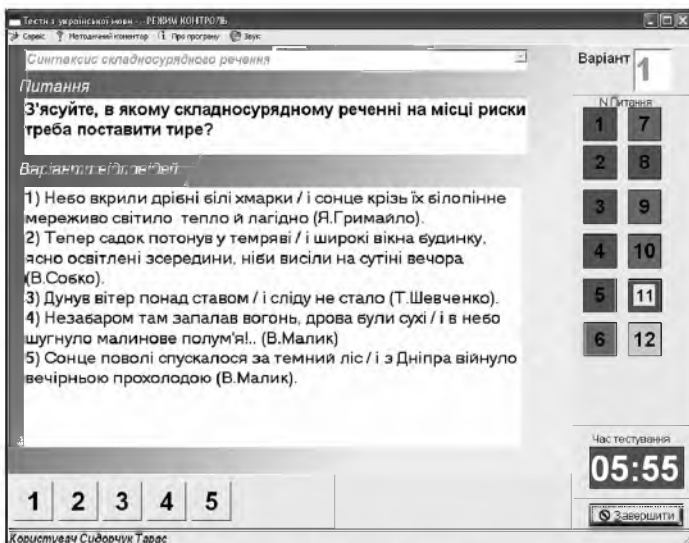
Розроблена нами комп'ютерна навчальна програма “Тестові завдання із синтаксису української мови” являє собою універсальну програмну оболонку, наповнення якої покладається на викладача. Вчитель, орієнтуючись на інтелектуальні здібності, рівень синтаксичної компетентності учнів певного навчального колективу, враховуючи їх типові помилки, добирає відповідний дидактичний матеріал і вводить його до бази даних комп'ютерної навчальної програми.

Електронна програма тестування має два режими: тренувальний і контрольний. Завдання диференційовані за рівнями складності та упорядковані за темами. Режим тренажера не передбачає обмежень у часі та дає змогу учневі проаналізувати неправильно виконані завдання. Кожне завдання негайно оцінюється програмою кольоровим позначенням піктограми із номером завдання: зелений колір – правильне виконання, червоний – неправильне. Виконавши неправильно завдання учень має можливість виконати його ще раз. Режим контролю імітує умови реального іспиту – а отже, містить обмеження у часі та не передбачає аналізу помилок, відразу сигналізує кольором піктограми із номером завдання про правильність чи помилковість виконання завдання (рис. 1). Після закінчення кожного електронного тестування на екран виводиться кількість отриманих учнем балів.

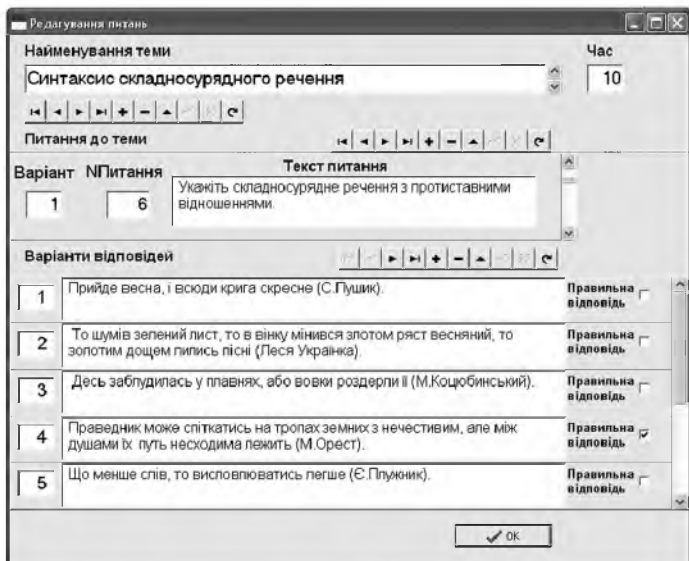
Перевірити процес виконання учнями тестів вчителю досить зручно, оскільки програма реєструє кожного користувача та фіксує отриману кожним учнем кількість балів за певну тему.

З урахуванням можливостей, що передбачені комп'ютерною програмою, вчитель має можливість редагувати тестові питання, доповнювати програму новими завданнями із зазначенням правильних варіантів відповідей, визнати відведений час на виконання певної навчальної теми (рис. 2.).

Універсальна програмна оболонка розробленого дидактичного засобу дозволяє диференціювати тестові завдання для різних навчальних колективів залежно від рівня й ступеня засвоєного учнями мовного матеріалу, їх типових помилок, здібностей та нахилів учнів.

Деñ. 1. $\hat{A}^3\acute{e}i\acute{i}\ \acute{o}\acute{a}\acute{n}\acute{o}i\ \acute{a}i\ \acute{z}\ \acute{a}\acute{e}\acute{a}\acute{e}\acute{o}\acute{o}i\ \acute{i}\ \acute{i}\ \acute{i}\ \acute{z}\ \acute{i}\ \acute{o}i\ \acute{a}\acute{o}\acute{a}i\ \acute{e}.$
 $\acute{D}\acute{a}\acute{a}\acute{e}\acute{i}\ \acute{e}\acute{i}\ \acute{i}\ \acute{o}\acute{o}i\ \acute{e}p$

Деñ. 2. $\hat{A}^3\acute{e}i\acute{i}\ \acute{a}\acute{e}\acute{a}\acute{e}\acute{o}\acute{o}i\ \acute{i}\ \acute{i}\ \acute{i}\ \acute{z}\ \acute{i}\ \acute{o}i\ \acute{a}\acute{o}\acute{a}i\ \acute{e}\ \acute{i}\ \acute{a}\ \acute{+}\ \acute{a}\ \acute{n}\ \acute{o}\acute{a}\acute{a}\acute{a}\acute{a}\acute{i}\ \acute{i}\ \acute{y}\ \acute{o}\acute{a}\acute{n}\acute{o}i\ \acute{a}\acute{e}\acute{o}\ \acute{z}\ \acute{a}\acute{a}\acute{a}\acute{a}\acute{i}\ \acute{y}.$
 $\acute{D}\acute{a}\acute{a}\acute{e}\acute{i}\ \acute{o}\acute{a}\acute{a}\acute{a}\acute{a}\acute{o}\acute{a}\acute{a}\acute{i}\ \acute{i}\ \acute{y}\ \acute{i}\ \acute{e}\acute{o}\acute{a}\acute{i}\ \acute{y}$

За метою використання та місцем у навчальному процесі розрізняють тести навчальні та контрольні. Навчальні тести можуть функціонувати в тренажерному режимі (коли можливе багаторазове виконання завдання, в якому з першого разу була допущена помилка) та в контрольному режимі (коли комп'ютер лише фіксує правильність або неправильність виконання завдання та виводить оцінку за виконання тесту).

Навчально-тренувальний режим тестів використовується на всіх етапах роботи над матеріалом і покликаний відстежити рівень оволодіння мовним матеріалом, закріпити або повторити його. Головна мета навчально-тренувального тестування – виявити прогалини в знаннях, уміннях, навичках школярів, спрямувати їх на усунення недоліків у підготовці.

Контрольні тести проводяться як певний підсумок роботи над вивченням теми, вони мають комплексний характер, тобто перевіряють знання й уміння, здобуті й вироблені школярами в межах одного або кількох тематичних блоків.

Для якісного впровадження в шкільну практику тестування як методичної форми обов'язковим є його систематичність, вписаність у загальну структуру уроку і продуманість методів його використання протягом усього навчального року. Першорядну роль в ефективному освоєнні учнями тестових технологій відіграє успішне оволодіння ними алгоритмів виконання тестових завдань різних тематичних типів, рівня складності й структури, неодмінне здійснення аналізу результатів тестування, з'ясування типових помилок, яких припускаються учні, та визначення шляхів їх усунення.

Контроль на уроках вивчення синтаксису повинен бути загальним, систематичним, діагностичним; завдання диференційованими із врахуванням індивідуальних особливостей учнів; глибина, вид та кількість проведення контролю повинні відповідати етапу засвоєння знань та рівню підготовки.

Тестові завдання однаковою мірою надаються до використання під час здійснення поточного, тематичного та підсумкового контролю, можуть пропонуватися учням із різними навчальними можливостями, тобто передбачати градацію завдань за ступенем складності. Учителеві-словеснику доцільно використовувати різноманітні тестові завдання під час проведення поточного й тематичного оцінювання, широко

практикувати тестування не тільки як контрольну форму перевірки знань, умінь і навичок школярів, але і як продуктивний навчальний прийом, відпрацьовувати у школярів навички виконання тестових завдань різної форми й різного ступеня складності [7, 23].

Варто зазначити, що тестовий контроль із застосуванням комп'ютерної техніки є набагато ефективнішим порівняно з безмашинним варіантом, оскільки вчитель та учні мають можливість отримати негайний зворотний зв'язок щодо правильності виконання кожного завдання, проведення та перевірка результатів електронного тестування потребує невеликих часових ресурсів, усувається будь-який суб'єктивний вплив під час оцінювання.

Апробація створеної електронної тестової програми засвідчила, що робота з нею викликає інтерес в учнів, активізує навчально-пізнавальну діяльність, спонукає вчителів до творчості, а учнів – до самонавчання. Результатом впровадження такого електронного дидактичного засобу у навчальний процес є звільнення дитини й вчителя від необхідності виконання рутинних операцій, вивільнення навчального часу на виконання завдань творчого, пошуково-дослідницького характеру, можливість для учнів отримати диференційовані завдання відповідно до їх здібностей, перевірити й оцінити свої знання. Працюючи з комп'ютерною навчальною програмою, учні оперативно отримують інформацію про правильність чи хибність своїх дій. Такі завдання безпосередньо на комп'ютері виконуються ефективніше, ніж у зошитах, адже їх робота індивідуально контролюється.

Систематичне опитування всіх учнів із застосуванням запропонованої електронної програми певним чином мобілізує учасників навчального процесу, дозволяє спостерігати динаміку процесу формування знань, умінь і навичок школярів, сприяє раціональному використанню навчального часу та ефективному проведенню уроків мови. Завдяки своєчасно отриманій зворотній інформації про хід навчання, вчитель має можливість розробити гнучку стратегію подальшого навчання, ліквідувати прогалини в знаннях школярів, здійснюючи індивідуальний підхід.

Висновки. Як висновок зазначимо, що методично виправдане застосування на уроках рідної мови ІКТ вимагає науко-

во-обґрунтованого підходу до створення й використання ППЗ, які за структурою, змістом та методикою подання навчальної інформації повинні відповідати чинним навчальним програмам з української мови, передбачати практичну реалізацію лінгводидактичних принципів навчання, сприяти інтенсифікації процесу засвоєння знань та відповідати психологічним і ергономічним вимогам.

Література:

1. Безверха В.Є. Тестовий контроль знань учнів старших класів з гуманітарних предметів: Дис. ... канд. пед. наук. / Безверха В.Є. – К., 1996. – 201 с.
2. Круглик В.С. Сучасні підходи до використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчанні / Круглик В.С. // Інформаційні технології в освіті: Зб. наук. пр. / гол. ред. О.В. Співаковський. – Вип. 2. – Херсон, 2008. – С. 114–119.
3. Масалігіна О.С. Педагогічні умови застосування тестів для контролю навчально-пізнавальної діяльності старшокласників: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Масалігіна О.С. – Харків, 1999. – 181 с.
4. Піскорська Л. Використання тестових завдань як одна із форм роботи з розвитку логічного мислення школярів на уроках української мови і літератури / Піскорська Л., Ковтуненко Л. // УМЛШ – 2001. – № 2. – С. 43–50.
5. Співаковський О.В. Типологічні ознаки рівнів навченості студентів в межах компонентно-орієнтованого підходу / Співаковський О.В. // Комп'ютерно орієнтовані системи навчання: Зб. наук. пр. / Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова. – Вип. 7. – К, 2003. – С. 28–35.
6. Співаковский О.В. Педагогические программные средства: объектно-ориентированный подход / Спиваковский О.В. / Информатика и образование – 1990. – № 2. – С. 71–73.
7. Федоренко В. Методичні рекомендації щодо використання тестових технологій у процесі вивчення української мови в загальноосвітніх навчальних закладах / Федоренко В., Коваленко Л. // Дивослово. – 2007. – № 2. – С. 22–26.

ЯСАК Т.Н.

ТЕСТОВОЕ ОЦЕНИВАНИЕ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧЕНИКОВ 8–9 КЛАССОВ ПО СИНТАКСИСУ УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА

В статье освещены особенности содержания и структуры предложенной авторской тестовой электронной программы, её лингводидактические аспекты, указано на технологичность и чрезвычайную информативность компьютерного тестирования, которое осуществляется в процессе контроля качества усвоения учебного материала.

Ключевые слова: электронная программа, компьютерное

тестирование, тестовые задания, синтаксис украинского языка, тренировочный и контрольный режимы тестовой программы.

YASAK T.N.

**TEST ESTIMATION OF UKRAINIAN LANGUAGE
SYNTAX OF EDUCATIONAL ACTIVITIES
OF PUPIL FROM 8–9 FORMS**

In the article the peculiarities of content and structure of the offered author's test electronic program, its linguodidactical aspects were highlighted, effectiveness and highly informativeness of computer testing in the process of quality control fulfillment of educational material understanding were showed.

Key words: electronic program, computer testing, tests, syntax of Ukrainian language, practice and control mode of test program.